

CAN PRIMO, JAUME FONT LLOVERAS, CAPITÀ (1)

Núm. 34

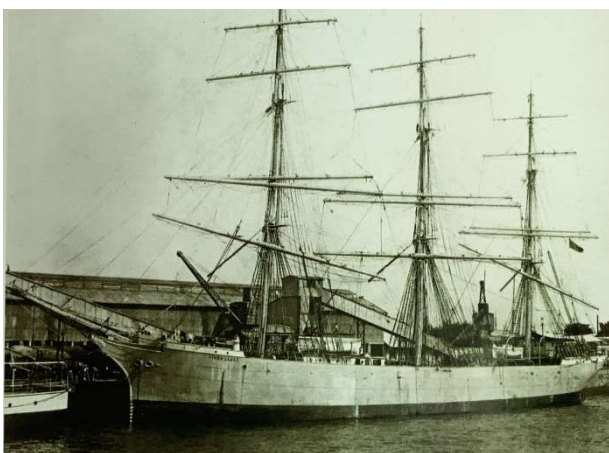
Conegut popularment com l'*Avi Primo*, en Jaume Font i Lloveras fou un premianenc que visqué a cavall dels segles XIX i XX. Exercí durant molts anys com a capità de vaixells de vela de gran tonatge. Nasqué pels voltants de l'any 1860 a Premià de Mar i era fill de Jaume Font Gurri i Jacinta Lloveras Serra, i cosí d'en Josep Font Pons casat amb l'Anna Manent Cortès. Es va casar amb Jacinta Mas i Estival filla de Pau Mas i Maria Estival, i van tenir quatre fills: la Mercè, els bessons Jaume i Pau i la Teresa. Aquesta es casaria amb Roc Roura Alsina, amb el qual tindria dos fills: en Jaume i en Joan Roura Font, ordenat capellà.

Des de ben jove Jaume Font s'inicià en la navegació i s'embarcà com a agregat en diversos vaixells. A l'època l'ofici de marí s'aprenia principalment a través de l'experiència i sota l'ensenyança dels capitans. Aquesta formació pràctica i constant li permeté adquirir uns coneixements sòlids i profunds de la navegació astronòmica, de la maniobra, del govern del vaixell i de la direcció de la tripulació. El 1881 s'examinà amb èxit del títol de pilot, fet que marcà l'inici d'una trajectòria professional llarga, sòlida i exemplar dins la marina mercant.

Jaume Font a la coberta del *Francisca Nadal* a Montevideo. Any 1915

Al llarg dels anys següents Font navegà com a oficial i, més tard, com a capità de nombrosos vaixells matriculats a Barcelona. Feia viatges de llarga distància, especialment cap a l'Amèrica del Sud, i amb port freqüent a Buenos Aires i Montevideo. A partir de 1890 començà a exercir com a capità de primera classe i comandà diversos vaixells de vela i mixtos, entre els quals destaquen el *General Sarmiento*, el *Providencia*, l'*Índia*, el *Francisca Nadal*, el *Biafra*, el *San José* i la fragata *Viuda Llusà*, vaixell al qual el seu nom quedà més estretament lligat i símbol del darrer gran període de la navegació comercial a vela.

La fragata *Viuda Llusà*. Any 1918

La fragata *Viuda Llusà*, amb unes 1.700 tones de desplaçament i més de setanta metres d'eslora, havia estat construïda originalment amb el nom d'*Helicon* i ja tenia una gran història, especialment durant la Primera Guerra Mundial, amb captures i canvis de propietat. Finalment fou adquirida per l'armador barceloní *Viuda Llusà y R. Masía*, que cap al 1920 va confiar-ne el comandament a Jaume Font i Lloveras i, després, als premianencs Josep Font Fontrodona i Josep Maymús Cisa, quan la navegació a vela ja es trobava en decadència davant l'expansió del vapor.

Malgrat les diferents dificultats anteriors, Jaume Font demostrà una capacitat professional, mantenint el vaixell en servei actiu i realitzant travessies transoceàniques amb gran seguretat. La seva experiència, prudència i criteri eren àmpliament reconeguts per les tripulacions. A més, destacà especialment per la seva vocació formadora, convertint els seus vaixells en escoles flotants.

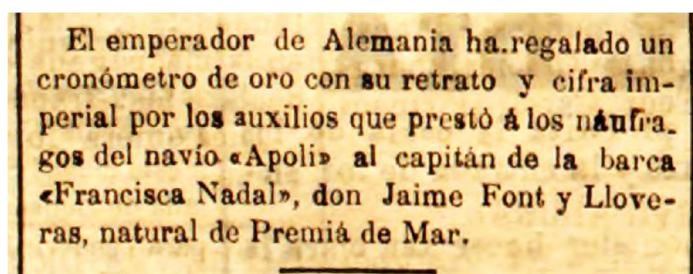
A bord hi embarcava joves catalans i futurs pilots, als quals instruïa personalment en les tècniques de navegació, del càlcul d'estima, de l'observació astronòmica i de la disciplina marinera. En acabar els viatges, els alumnes presentaven a l'Escola de Nàutica de Barcelona els plans de navegació elaborats sota la seva supervisió, contribuint així de manera decisiva a la formació de noves generacions de marins.

El sobrenom de *Primo*, pel qual fou àmpliament conegut a Premià, li fou atorgat per mariners italians, que el consideraven *il primo*, és a dir, el primer, en reconeixement a la seva categoria professional i humana. Amb el pas del temps, aquest sobrenom va canviar a l'*Avi Primo*, nom amb què ha passat a la memòria col·lectiva de moltes famílies del poble. Segons els seus descendents, va ser un home proper, respectat i estimat, amb una autoritat natural basada més en l'exemple i l'experiència, també amb una forta devoció a Sant Cristòfol i a la Mare de Déu de la Cisa entre altres patrons i patrones que el protegien en totes les travessies.

La seva relació amb el poble anava més enllà de la seva professió. Com a marí experimentat, conservava banderes del Codi Marítim Internacional de Senyals, les mateixes que s'utilitzaven a bord dels vaixells per a la comunicació visual. Ell les cedia per engalanar l'església, el campanar durant la Festa Major o en altres festes cristianes, aportant el seu servei a la comunitat de forma visual i festiva en les celebracions populars. Malauradament, en arribar la Guerra Civil, la parròquia encara no havia retornat les banderes i es van perdre definitivament en l'incendi. Aquest gest reforçava la seva voluntat de compartir amb la parròquia el seu món i la identitat marinera de molts vilatans de Premià de Mar.

Un aspecte molt singular de la seva vida fou la seva profunda vinculació amb l'Uruguai, país amb el qual mantingué una relació molt estreta a causa de les nombroses escales al port de Montevideo. Aquesta estima era tan gran que al fris de casa seva hi tenia pintada una bandera de l'Uruguai, fet poc habitual però molt significatiu. Aquesta relació especial es veié també en el seu darrer disseny: en morir volgué ésser embolcallat amb la bandera uruguiana per mostrar l'afecte que sentia per aquell país.

Malgrat haver passat tota la vida al mar, el *Primo* no sabia nedar. És una dada curiosa, com també el fet que en una ocasió va salvar la tripulació d'un vaixell alemany en situació crítica. Aquest fet meresqué el reconeixement del mateix Kaiser, que li va regalar un cronòmetre d'or. En morir indicà al seu fill Jaume que l'enviés a l'Uruguai perquè el posessin en un museu.

El Diario Catalán (Biblioteca Nacional de E.), 05.02.1896

Jaume Font i Lloveras va morir el dissabte de Glòria de 1938. La seva figura fou reconeguda en vida i posteriorment homenatjada. El seu llegat continuà a través dels seus descendents. Jaume Font i Mas (n. 1885), seguí la tradició familiar com a pilot i enginyer electricista, i arribà a ocupar el càrrec de segon comandant de la Comandància Marítima de Barcelona durant la Guerra Civil Espanyola. Avui dia, la seva història és viva a casa seva, al carrer de Gibraltar cantonada amb carrer de Marina.

Guillem Martín

¹ <https://vidamaritima.com/2008/02/la-fragata-viuda-llusa-y-el-capitan-d-jaime-font-i-lloveras/>

² MORAGAS I BOTEY, Joaquim: *Famílies marineres de Premià*. L'Aixernador Edicions, Argentona 1995